Nâzım Hikmet

11/Mayıs/1950 — Nâzım'ın uğradığı haksızlıkl arla mücadele için çıkan fikir ve Politika Dergisi : — Fiatı : 15 Kuruş

NÂZIM ÖLDÜRÜLMEK İSTENİYOR

BÜTÜN DÜNYANIN İNKILÂPÇI AYDINLARI ve HALK KÜTLELERİ BU HAKSIZLIĞA MANİ OLMAK İÇİN SAVAŞIYOR. BU BÜYÜK İNSANIN AÇLIK GREVİNİ VE BUNUN KARŞISINDA TÜRK HÜKÜMETİNİN ALÂKASIZLIĞINI HER DAKİKA TAKİP EDİYOR

Dünyanın dört tarafından bütün aydınların, bütün halkların gözleri şu anda İstanbul'a ve Ankara,ya çevrilmiş bir taraftan İstanbul'da 9 gündür açlık grevine devam ederek iktidar makamlarından yıllardan beri kabul edilmeyen hakkını son olarak bu yoldan isteyen büyük insanın hayatını, diğer taraftan Ankarada bu tehlikeli ve tehlikeli olduğu kadar da zarurî olan hak arama çaresine karşı bütün unsurlariyle sükût eden, en müşahhas hukukî delillere sadece bir göz yummayla cevap veren İktidar makamlarının bu mağlûp halini her an en hassas bir dikkatle takip etmektedir.

Bu aydınlar ve bu halkkütleleri tarihi bir hâdise ve politik bir fiyasko karşısında bulunduklarını bilmekte ilmî verilerin hakikatin ve hakkın bir zümre tarafından bu kadar inatla ve bu kadar mesnetsiz şekilde reddedildiğini, buna mecbur kalındığını görmekte ve bu işle ilgili bütün şahısları ve zihniyeti lânetlemektedir.

Bu lâletleme hürriyet müdafii maskesiyle kendini tanıtan, bir san'at ve yayın tröstü kurmuş olan, yumuşak kadife koltuklarda geçmişin ölmüş kıymetleriyle hemhal olmaya çalışan kalın enseli "meşhur şair ve mütefekkirlere,,; bunun yanında, susan, bu hak ve hayat savaşına karıştırılmamak* için kurnazca oradan oraya kaçan lüks aydınlara, bir takım ihtiyarların ve bir gazete sütunu bahasına satın alınmış olan bir iki yazarın ücret mukabilinde neşretmek mecburiyetinde kaldıkları mürteci fikirlerin tesiriyle bu savaşa, karşı duran bir gençlik zümresine de yayılmaktadır.

İmdi:

Biz inkilâpçı Türk gençleri, böyle bir haksızlığın milletimizin ismine yapıştırılan en büyük ve tarihî bir leke olacağını düşünüyor ve bu hale mâni olmak için açılan savaşa devam ediyoruz.

Biz; inkılâpçı Türk gençleri, bütün dünya aydınlarının bizimle beraber olduğunu biliyor ve tek bir cephe halinde, sükût ve ilgisizlik silâhları ile işlenecek olan bu feci cinayet niyetinden vazgeçilmesini, her sağ duyu sahibi insanın kabul ettiği apaçık hakkımızın tanınmasını istiyoruz...

Biz inkilâpçı Türk gençleri, NÂZIM HİKMET'in öldürülmesiyle onu doğuran realitenin ortadan kaldırılamıyacağını yeniden hatırlatırız...

Biz inkilçpçı Türk gençleri, bütün Türk halkını bizimle birlik olmaya davet ediyoruz...

Nazım Hikmetin Annesi de açlık grevine başladı

Öğrendiğimize göre büyük Nâzım Hikmet'in annesi Bayan Celile Ayşe üç günden beri oğlunun uğradığı haksızlığı protesto mahiyetinde olmak üzere açlık grevine başlamıştır.

Doksan yaşındaki bu Türk anası gözlerinden ve kalbinden rahatsız olduğu halde verdiği kararı herşeye rağmen tatbik mevkiine koymaya, oğlunun uğradığı haksızlığa ve bütün haklı itirazlara karşı vurdumduymazlığa bu durumuyla dahi göğüs germeğe azmetmiştir.

Bu halden ibret alıp artık hakikati teslim etmiyecek ve halen «nemelâzımcılık» a sığınmağa devam etmekte ayak direyecekler varsa onlara bu acı ve insanî olayı gösterir, kendilerine herşeyden evvel bir insan ve bir memleket evlâdı olduklarını hatırlatmayı borç biliriz.

NAZIM HIKMETIN ANNESİ TEVKİF EDİLDİ

Bu büyük ana 9-5-950 Salı günü öğleden sonra köprü üzerinde oğlunun haksız mahkûmiyetini bildiren ve hürriyetinin bir an evvel iadesini istiyen bir protesto levhası ile birlikte oğlu Nâzım Hikmetin kurtarılması için imza toplamakta iken kendisine imza vermek üzre etrafını saran büyük kalabalık dağıtılarak Bayan Celile Ayşe, izdihama sebebiyet verdi bahanesiyle polisler tarafından tutularak merkeze götürülmüş fakat biraz sonra serbest bırakılmıştır.

Birincisinden çok daha ha feci olan günlerden beri aç karnına sokak sokak ve feci olan, günlerdenberi yardımını istemek olayı karşısında vicdanı titremiyecek ve bu olayı protesto etmiyecek bir kimse mevcut olacağını zannetmiyoruz.

Nâzım Hikmeti kurtarınız

İstanbul Yüksek Tahsil Gençlik Derneğinin Beyannamesi

HAKSEVER HALKIMIZA!..

Bütün hayatında kendisi için hiçbir şey istemeyen, yalnız halkının ıstırabını yaşayan, şiirlerinde, destanlarında onların mücadelelerini anlatan büyük şairimiz Nâzım Hikmet 13 yıl önce hiçbir hukukî ve kanunî esasa dayanmaksızın haksız yere 28 yıl 5 aya mahkûm edildi. Bu haksızlığın kaldırılması için yaptığı devamlı müracaatlardan hiç bir netice alamadı. Sağlık durumu gittikçe kötüleşen Nâzım Hikmet hapishane köşelerinde kadere boyun eğip ağır ağır ölmektense, "milletine yazdığı son istidaya canını pul yerine koyarak" yeni bir mücadeleye atıldı. 2 mayıstan itibaren açlık grevine başladı. Nâzım Hikmetin kurtarılması için adeleti seven, bu açık haksızlığa tahammül edemiyen dünyanın ve memleketimizin bütün namuslu insanları birleşerek yetkili makamlar nezdinde bir çok teşebbüslerde bulundular. Bütün bunlara karşı rsmi makamlar, yalnızca sustu.

Yarın memleketimizin mukadderatını eline alacak olan ve bunun sorumluluğunu bütün varlığı ile duyan Türk Gençliği adına mesul makamlardan soruyoruz:

Dünyamızın insan haklarının korunması için seferber olduğu demokrasi devrinde, İnsan Hakları Beyannamesini imzalamış bir memlekette insanlığın gözbebeği Nâzım Hikmet'in yaşama hakkını gasbetme salâhiyetini size kim verdi?..

Halk oyu önünde bir kere daha açıklarız ki; onun ölümüne seyirci kalırsa bütün dünya ve gelecek nesiller bizi lânetle anacaktır. Bunu önlemeliyiz.

Haksızlığa karşı koyan, adaleti savunan, genç, ihtiyar, kadın, erkek; bütün vatandaslar:

(Devamı 3. te)

RUBAİ

EN GÜZEL DENİZ.
Henüz gidilmemiş olanıdır.
EN GÜZEL ÇOCUK:
Henüz büyümedi.
EN GÜZEL GÜNLERİMİZ:
Henüz yaşamadıklarımız...
VE SANA SÖYLEMEK İSTEDİĞİM EN GÜZEL SÖZ:
Henüz söylememiş olduğum sözdür.

Tarihin Affetmiyeceğ i Olay

Aşağıda okuyacağınız yazı şimdiye kadar gözlerinizin önüne serilmekten korkulan, ölenlerin bahsetmekten çekindiği bilmeyenlerin ise yerinde (!) zannettiği fakat hakikatte bir insana reva görülen en büyük haksızlıklardan birini teşkil eden keyfi baskı ve bir tererün meydana getirdiği olaydır.

Burada onun hukukî bakımdan ana hatlariyle açıklıyoruz.

Nazım Hikmet bundan on üç yıl önce iki askerî mahkeme tarafından ayrı ayrı on beş ve yirmi yıl-ki birleştirilince 28 yıl - 4 ay ediyor-Ağır hapis cezasına mahkûm edilmiştir. Her iki mahkûmiyet kararı dolayısiyle Nazımın bu güne kadar hapiste yatırılması kanunsuzdur.

Kanunsuzdur, çünkü.

1 — Nazım her iki mahkemede de askerî czea kanununun 94 üncü maddesine göre hüküm giymiştir.

Bu madde: **birden ziyade askerî şahısları hep birlikde üst'üne veya âmirine karşı fiilen itaatsizliğe tahrik veya isyana** teşvik maddesidr.

Oysaki, Nazım her iki olayda da ancak birer kişi ile temas etmiştir.

2 — Bundan başka Nazımın bu kimselere söylediği sözler fiilen itaatsizlğe tahrik ve isyana teşvik mahiyetinde de değildir. Birinci olayda Nazım Ömer Deniz adındaki Harbiye talebesine: (Erlerine sen anayasanın altı umdesini öğret) demiştir. 2 inci olayda da: (fıkara erlerin adreslerini bana ver, onlara para yollayayım) dediği iddia olunmuşdur.

3 — İtaatsizliğe tahrik mahiyetinde olmamakla bereber bu sözlerin koministlik propogandası sayılabileceği farzı muhal kabul edilse de o tarihde askerî ceza kanunumuzda koministlik propogandasını yasak eden madde olmadığı için Nazıma hukukan bu bakımdan dahi ceza vermeğe imkân yoktur.

4 — Kaldıki Nazım'ın yukarıya aldığımız sözleri iddia makamının tevil ettiği şekilde söylediği de sabit olmamıştır. Çünkü eldeki yeğâne delil, Nazımın suç ortağı olan iki kimsenin sorgudaki ifadeleridir, yani atfı cürmdür ve bundan dolayı da bu delillerin kanuni hiç bir değeri yoktur. Zaten duruşma esnasında her iki sanık ifadelerinin zorla alındığını söyliyerek sorğudaki sözlerini geri almışlardır.

5 — Her iki olayda da bu muallel atfı cürümlerden başka Nazımı suçlandırmağa yarayacak herhangi delil de yoktur.

6 — Nâzımı mahkûm etmek için kanunda madde olmadığı şununla da sabittir:

Bu dâvalardan hemen sonra

Kanunsuz olarak mahkûm edilen Nazım Hikmetin Hürriyeti kanun yoluyla iade edilmek istenmiyor

hükûmet meclise bir tasarı sunarak, Türk Ceza kanunundaki kominístlik propogandasına aid maddelerin askeri ceza kanununa da alınmasını istemiştir Tasarımn gerekçesinde şöyle deniliyor:

(Ordu ve donanmada muzır propaganda yapanları her ne kadar ağır cezalara çarptırdıkşa da, askeri ceza kanununda buna dair sarih madde olmaması yüzünden bu gibi kimselerin cezalandırılmasında zorluk çekilmektedir. Bununla da anlaşılıyorki Nazımın kanunsüz olarak mahkûm edildiği hükümetce kabul ve tastik edilmiştir.

7 — Ceza kanununumuzun şöyle bir temel kaidesi vardır:

— Bir suçun işlendiği zamanı kanunu ile sonradan neşrolunan kanunun hükümleri birbirinden farklı ise failin lehinde olan kanun tatbik ve infaz olunur. —

Nazıma, askeri ceza kanununun 94 üncü maddesinde yazılı cezaların en yukarı hadleri verilirken sırf sabıkalı bir komünist olduğu mülahazasiyle hareket edilmiştir. Fakat yukarıda bahsettiğimiz değişiklikden Nazım faydalandırılmamıştır. askeri ceza kanununa sonradan alınan kominístlik propogandası suçlarına verilen cezalar, altı aydan iki yıla kadar, en ağır hallerde de beş yıla kadar hapis cezasından ibaret olduğu halde; Nazımın 28 yıl 4 aylık mahkûmiyetinde buna göre her hangi bir indirme yapılmamıştır.

8 — Mahkûmiyet ilâmında karar fıkrasiyle gerekçenin birbirine uymaması da verilen hükmün bir "hükmî karakuşi,, olduğunu gösteriyor. Birinde "askerî isyana teşvik,, den bahsediliyor; ötekinde "komünistlik propogandası,, ndan.

9 — Nâzım, kanunsuz olarak mahkûm edildiğini ve kanunsuz olarak hapsedildiğini 13 yıldır yüzlerce dilekçe yazarak yetkili ve ilgili makamların hepsine anlatmağa çalışmıştır. Bu makamların devam eden kanunsuzluğun tamiri için harekete geçmeleri gerekirken, aksine ağızdan kuru vaitler yollamakla yetinmişler; ve çok def'a sağırmış gibi davranarak, mevcut kanunsuzluğu bu sükûtları ve hareketsizlikleri ile katmerleştirmişlerdir.

10 — Tarihte misli görülmeyen bu zulüm ve haksızlık şaheserinin gerek memleket içinde, gerek memleket dışında uyandırdığı derin tepkilerin etkisiyle, hükümet nihayet meclise bir af tasarısı sunmuştur. Fakat her halde, Amerikan Hükümeti seçimlerin arifesinde umumî bir af çıkarılmasını hoş görmediği için, tasarı kanunlaşmamıştır. Ve böylece iktidar partisi 13 yıldır Nâzıma ettiği haksızlıklara, bir de ümit verip bu ümidi boşa çıkarmanın işkencesini eklemiştir.

11 — On üç yıldır süregelen bu haksız mahpusluk, Nazım'ın sıhhatini de berbad etmiştir. Ciğerleri, kalbi, böbrekleri karaciğeri ve sinir sistemi, hayatı için tehlike teşkil edecek kadar bozulmuştur. Fakat bu dahi, yetkili makamları, haksızlığı kısmen olsun tâmir ederek Nazım'ı serbest bırakmağa sevketmemiştir.

939 yılında Nazım Cerrahpaşa hastahanesinde müşahade altına alınmış ve tıbbî adlice kendisine altı ay hava tebdili verilmişti. Fakat buna rağmen Nazım serbest bırakılmamıştır. Hususî bir müessese olan Yakacık sanatoryomuna zorla sevkolunan Nazım, orada onbeş gün kadar Jandarma ve polis nezareti altında, tutulmuş ve sanatoryom doktorunun; "hasta değildir!,, demesi üzerine adlî tıbbın, yani memleketimizin bu konuda en yetkili tıp müessesesinin, - henüz onbeş gün önce verdiği rapor hiçe sayılarak Nazım'ın başka bir hastanede tekrar muayenesine lüzum gösterilmiştir.

Bu da açık bir kanunsuzluktır. Kanunsuzlukla savaşan Nazım sıhhatı bahasına da olsa yeni bir kanunsuzluğa alet olamazdı. Nitekim olmamıştır da: tekrar muayene edilmektense hasta hasta hapishaneye dönmeği tercih etmiştir.

12 — Bundan bir müddet evvel avukatının talebi üzerine Nazım Bursa memleket hastahanesinde muayene ettirilmiştir. Tam teşkilâtlı ve fennî âletleri olan bir hastahanede muayenesine lüzum görüldüğü için, Bursa ceza evinden, önce Sultan Ahmed'e, oradan da Üsküdar Cezaevine sevkolunmuştur. Cerrahpaşa hastahanesinde yapılan muayene sonunda, Nazım'ın ağır sıhhi durumu tesbit olunmuş ve kat'i raporun tam teşkilâtlı bir hastanede üç ay tedavi gördükten sonra verileceği bildirilmiştir.

İstanbul Savcılığı Cerrahpaşa hastahanesininraporunu adlî tıpa göndererek mütalâası nı sormuştur. Adlî tıpca verilen raporda: "Nazım'ın kalbinden ve karaciğerinden hasta olduğu ve bugünkü sıhhî durumunda tam teşkilâtlı bir hastahanede 3 ay tedavi gördükten sonra bir değişiklik olmazsa yahut hastalık artarsa infazın durdurulması gerekeceği,, yazılıdır.

Nazım'ın şu andaki durumu, Adlî tıp'ın "3 ay sonra kaydına bile tahammul edemiyecek kadar vahimdir. Şair hapishane köşesinde bitkin ve türlü arazın korkunç baskısı altındadır.

Buna rağmen infazın hâlâ durdurulmaması, yapılan yolsuzluklara bir yenisinin daha eklendiğini gösterir.

Nazım'ın 13 yıldır maruz kaldığı kanunsuz ve haksız muamemelerin kısa izahı burada bitiyor.

Bu durum karşısında yani; bir yandan kanunsuz olarak mahkûm edildiği hükümetçe de bir fiil kabul edilmiş olmasına ve bir yandan da sıhhî durumunun hapishanede yaşamağa müsait olmadığı en yüksek sıhhat müesseselerince tesbit edilmiş bulunmasına rağmen Nazım Hikmet hâlâ hapishanede binbir çeşit dertle pençeleşmektedir. Acısı ve kedri büyük olan dünyamızın en yüce şairlerinden biri artık en açık şekilde beliren kanunsuzluğa tahammül demeyip nihayet son çareye, **açlık grevine** baş vurmuştur. Bu grevin mânası çok büyüktür ve bu grev - başkalarının haksızluğı kendi yararlarına olarak hoş görürcesine onu kurtarmak için çalışmalarına rağmen kanunsuzluk kabul ettirilinciye kadar devam edecektir. Zira kendisinin kararı budur ki esasen bu kararı vasîsi üstad İrfan Emin defalarca ve bilhassa belirtmiştir.

Evet, Nazım Hikmet kendisinin ne herhangi ve idarî yolla affını, ne herhangi bir hissî düşüncenin tesiriyle, ne ne de politik bir müdahele ile dışarı çıkarılmasını istememektedir.

13 yıl önce haksız olarak mahkûm edilen büyük insanın artık aramıza haklı olarak dönmesini istemek, haksever Türk vatandaşlarının kalbden dilekleri dir.

Sahibi ve bu sayıda yazı işlerini fiilen idare eden:

M. Fahri Oktay

Pazartesi ve Perşembe günleri çıkar.

Adres : Paşa Mahallesı Kuyu Sok. No. 2

Beşiktaş

Dizildiği ve Basıldığı yer: Osmanbey Matbaası

Yalan Neşriyatı Tekzip

Avukat İrfan Emin'in Matbuata yolladığı mektup

Sayın Bay,

Evvelce umumî vekili ve kanunî mahçuriyet altına alındıktan sonra mahkeme kararı ile kanunî vasisi bulunduğum Şair Nazım Hikmet hakkında «Turk Ajansı tarafından yayınlanarak 8 Mayıs tarihinde münteşir İstanbul gazetelerinde basılan bir haber muhtelif noktalardan hakıkate aykırı düştüğünden bu magdur vatan evlâdı ile yakınlarını müteessir eden şu haberin olaylara uymayan kısımlarını düzeltiyorum:

1 — Şimdiye kadar olduğu gibi bugün de şairin hususî bir doktoru yoktur.

2 — Adâletin âcilen tahakkuku uğrunda açlık grevi yolu ile ölümü göze alan Nazım Hikmet'in günde birkaç fincan kahve içtiği ve bu itibarla büyük orucuna hile karıştırdığı tarzında yayınlanan haber de kat'iyyen asılsızdır. Üsküdar Cezaevi Müdürlüğünce bu hususta tanzim edilen zabıt varakası hakikati apaçık göstermektedir.

3 — Açıkladığım şu hakikat karşısında Üsküdar C. savcısına atfedilen ve Nâzım Hikmet'in esaslı şekilde açlık grevine başlamadığı hikâyesini ihtiva eden sözlerin de aslı olamaz; bu ifadenin yalan yahut yanlış tabiri ile düzeltilmesi yazanlar için bir namus borcu teşkil eder.

4 — Ortada avukatları tarafından uydurulmuş bir şey de yoktur. Çünkü 2 Mayısta başlayan bu hazin grev gün yedinci gününü tamamlamıştır. Adli Tıpça tesbit edilen mühim hastalıklara bir de sürekli açlık ilâve edilirse neticenin neye varacağı kolayca kestirilebilir. Harareti 35,7 dereceye düşen ve bundan sonra da hergün düşecek olan bir kimsenin hayatı, vahim bir tehlike arzetmezse alıştığımız dili keyfi bir anlama çevirmek icap edecektir. Nazım Hikmet, tıbbî bir müdahalenin fayda vermediği bir sırada kurtarılmak istenirse bunun mânası acaba ne olacaktır? O zaman mı tehlikenin başladığından bahsedeceğiz?

5 — Son durumu aydınlatmak için Adalet Bakanlığınca terviç edilen ve hapishane hayatının ruhî tepkileri bakımından muayeneyi istihdaf eden dilekçem dün gereği yapılmak üzere İstanbul C. savcılığına gelmiş bulunmaktadır.

Şair Nazım Hikmet
Ranın Vasisi
Av. İrfan Kösemihaloğlu

Avukat İ Em n ile yaptığımız Konuşma

NAZIM HİKMET ÖLÜMUNE YAHUT KANUN YOIUY-LA TAHLİYESİNE KADAR AÇLIK GREVİNE DEVAM EDECEĞİNİ BİLDİRİYOR

Bir arkadaşımız NAZIM HİKMET'IN vasisi Avukat İrfan Emin Kösemihaloğlu'nu Sirkecideki yazıhanesinde ziyaret ederek bir konuşma yapmıştır. Arkadaşımızı çok nazik bir şekilde karşılayan ve suallerini alâkayla cevaplandıran sayın İrfan Emin, NAZIM HİKMET-İN mahkûmiyetinin bir tarihçesini yaptıktan sonra bu haksızlığın ortadan kaldırılm: için hükümet nezdindeki muhtelif teşebbüslerinden bahsederek şöyle demiştir:

— "Maalesef, kanuni esaslara dayanarak yaptığım bütün teşebbüsler faydasız kalmış ve böylece NAZIM 1938 senesi başlangıcındanberi sonu gelmez bir hapisane hayatına atılmıştır.,,

Arkadaşımızın, NAZIM'ın açlık grevine başlaması hususundaki bir sualini cevaplandıran sayın avukat:

— "Yapılan bütün teşebbüslerin akamete uğraması üzerine NAZIM açlık grevi yapmaya karar vermişti. Cumhuriyet bayramına kadar beklemeğe güç halle razı ettim. Bir konuşmamızda bana şöyle demişti: **Şayet bir telgraf alırsan iki elin kanda olsa bile mutlaka bana acele yetiş.** "Bu, korkunç bir haber mânasını taşıyan bir ihsastan ibaretti. Nitekim öyle oldu, 1950 şubat ayı başlarında şöyle bir telgraf aldım:,, **Ustad, rica ederim hemen gel NAZIM.** "Hemen koştum ve açlık grevine başlamaya karar verdiğini öğrendim. Cumhuriyet bayramına kadar beklemeyi vâdettiğini hatırlatınca bana şöyle dedi:

"Verdiğim karar kat'i idi. Ancak iki defa kalb krizi geçirdim. Yapayalınız odamda kalbim durdu, sonra lütfen işlemeye başladı. Anladı mki günün birinde kendi köşemde sessiz sedasız kıvrılıp öleceğim. Hapisane doktoru kalbimin iyi işlediğini ancak teneffüs ettiğim hapisane havası içinde bunun ruhi reaksiyonlardan doğduğunu söyledi. Miskince bir ölüme razı olamadım, hürriyetim elimden alınmış, elimde yalnız hayatıma tasarruf yetkisi kalmıştı. Yazı ile yaptığım müracaatlar istediğim neticeyi vermeyince hayatımı son koz olarak kullanmaya karar verdim. Önce yaptığım vait işte böyle zaruretler neticesi bozulmuştur.,,

Bana bir teşebbüste bulunabilmek için zaman vermesini istedim, güç halle 15 şubata kadar beklemeye razı ettim. Bunun üzerine derhal Ankara'ya giderek resmî makamlarla temasa giriştim. Beni lütfen kabul eden Millî Savunma Bakanı Bay Hüsnü Çakır'a gerekli izahatta bulundum. Bunun üzerine beni askeri adliye erkâniyle temasa getirdi. Fakat onlar benim şahsi düşüncem hilâfına hiç bir kanuni imkân bulunmadığını bildirdiler. Halbuki ben istiyordum ki askeri adliye prestijini muhafaza etmek ılk plâna alınsın. Bundan ümidi kesince Cumhurbaşkanımıza yazı ile müracaat ederek, adli hatanın düzeltileceğine dair yeni belirtiler olmadığı takdirde NAZIM HİKMET'in 15 şubattan itibaren açlık grevine başlayacağını acı bir lisanla arzettim. Sayın Başbakanımız hemen yazı ile cevap verdirerek işin başbakanlığa havale edildiğini bildirdiler. Ertesi gün bir bakanlık özel kalem müdürü tarafından telefonla Ankaraya davet edildim. Böylece sayın Millî Savunma ve Adalet Bakanlarıyle temasa geçmiş olacaktım. 14 şubat Salı günü adalet bakanımız sayın Fuat Sirmen beni uzun uzun dinledi ve kanuni icabları behemehal yerine getireceğini söyledi. Bundan bir kaç gün sonra af kanunu tasarısı Büyük Millet Meclisine tevdi olundu. Kanun genişliyerek hızla yürüyordu. Bittabi Nâzım Hikmet açlık grevine başlamaya mahal görmedi.

Nâzım bütün hazırlıklarını ikmal ederek hapisaneden çıkmaya hazırlanmıştı. Tasarının adalet encümenine iadesi ve meclisin tatil devresine girmesiyle Nâzım derhal açlık grevine başladı.

Af kanunu tasarısı yürüye dursun, biz işin netice elde edilinceye kadar makul bir hal şekline bağlanmasını bekliyorduk. O da ceza muhakemeleri usulü kanununun 399 uncu maddesinin tatbiki idi. Bu madde hükmüne göre, cezanın çektirilmesi mahkûmun hayatı için ciddî bir tehlike teşkil ederse infaz işi iyileşmesinden sonraya bırakılır. Bu husustaki müracaat üzerine Nâzım evvelâ Bursa memleket hastahanesine sevkedildi. Birinci muayene müspet netice vermedi. Bir ay geçmeden ikinci bir muayene yapıldı ve orada gerekli vasıtalar mevcut olmadığı için İstanbula sevkine lüzum görüldü.

O sırada Nazım birinci açlık grevine başlamıştı. Sözü geçen ikinci rapor üzerine hemen İstanbula gönderildi. Sayın meslektaşım M. Ali Sebük Ankarada gerekli temasları yapmaktaydı. Edindiği kanaatlere müsteniden tahliyenin bir gün ve bir saat mmeselesi olduğunu bildirince Nâzım, şimdilik kaydiyle, büyük orucun üçüncü gününde teşebbüsüne son verdi.

Evvelâ Cerrahpaşa hastahanesinde umumi bir muayeneden geçti. Daha ziyade hapishane hayatının tesiri altında tahaddüs eden hastalıklar tesbit edilerek tam teşekküllü bir hastahanede 3 ay müddetle tedavisine lüzum gösterildi. Ondan sonra «tayin edilecek hale göre gereği yapılacağı»raporа bağlandı. Bunun üzerine İstanbul Cumhuriyet Savcılığı sözü geçen 399 uncu madde bakımından vaziyeti mütalâa etmek üzere işi adli tıp meclisine tevdi eyledi. Orada yapılan inceleme sonunda verilen rapora göre, hastane raporuyla tespit edilen hastalığı bakımından Nazım Hikmet'in sinir ve dahili hastalıklar servisi bulunan tam teşekküllü bir hastahanede üç ay tedavisinden sonra bu hastalıklar devam ettiği takdirde ceza usulü kanununun 399 uncu maddesinin uygulanacağı bildirilmekteydi. Ancak ilgili makamlar bu üç aylık tedavi devresi üzerinde durdular.

30 Nisan Pazar günü şairi **Üsküdar cezaevinde** ziyarete gitmiştim. Ferdası günü bana göndermek üzere hazırladığı mektubu verdi. Burada 2 mayıs 1950 Salı gününden itibaren açlık grevine başlayacağı yazılıydı. Başlıca iki noktası pek mühimdi; bunlardan birincisinde **her ne pahasına olursa olsun hastaneye gitmeyeceğini bildiriyordu.** Sonuncusu ise gazetelerde okuduğumuz şu fıkra idi: **«Açlık grevinin seyri esnasında müdahalelerden korunamıyacak kadar zayıf düştüğüm ve kendimi kaybettiğim zaman, cebren beslenirsem, kendime gelir gelmez, greve tekrar devam edeceğimi, ölümüme veyahut herhangi bir kanun yoluyla tahliyeme kadar bunun böyle sürüp gideceğini ayrıca bildiririm.»**

Bu mektubu alır almaz Ankaraya koştum. Sayın Cumhur Başkanımız beni kabul ettiler ve hükümetle temasa geçmemi söylediler.

Muhterem Adalet Bakanı Adli Tıp meclisi kararı hakkında bazı kanunî mütalâalar serdederek, yeni bir şey yapmanın müşkül olduğunu söyledi. Buna karşı Nazım Hikmet'in 13 yılı aşan buhranlı bir hayat yüzünden ruhan sarsılmış olduğunu, işin uzvi cepeheden ziyade ruhi bakımdan mütalâası gerektiğini, bu esas dahilinde muayene edilmesi lüzumunu arzettim. Tasvib etmeleri üzerine, yazı ile müracaat ettim. Maalesef Bakanın müdahalesi dışında kalan bürokrasi yüzünden 3 mayısta muamele gören dilekçem, 8 mayısta İstanbula gelebildi. Bundan ötesini heyecanla bekliyoruz.»

Nazım Hikmet'in bu günkü durumu hakkında bir sualimizi cevaplandıran Sayın İrfan Emin :

«Nâzım süratle mahva doğru gitmektedir. Gazetelerin kahve içtiğinden bahseden haberleri onu fazlasıyla müteessir etmiştir. Bunun varid olmadığı Üsküdar ceza evince tanzim edilmiş zabıtla sabittir. Ateşi 36 derecenin altına düşmüştür. İlk üç gün midesinde kazınmalar hissettiğini, şimdi ise midesinde hiç bir şey hissetmediğini yalnız zaman zaman beynine bir uyuşma geldiğini, kendisini kaybettiğini söylemektedir. Grevden vaz geçip, geçmiyeceği hususunda kat'i olarak söyliyebilirim ki mektubunda bahsettiği cihetler tahakkuk etmedikçe Nazım grevden vazgeçmiyecektir. Ankaraya giderken hiç olmazsa üç diğim halde reddetti. Gine kendisinin söylediği gibi hastahaneye naklini de istememekte ve buna teşebbüs edildiği takdirde intihara dahi edeceğini ifade etmektedir.»

N. H. Hastahaneye Yatmadı

N. H. 9.5.950 Salı günü Cerrahpaşa hastahanesine sevkedilerek muayenesi yapılmış ve tedavisine lüzum görülmüştür.

Fakat N. H. buna şiddetle muhalefet ederek, grevi bu gibi tevil yollarıyla hiçbir zaman bozamıyacağını, esasen kendisinin hastalık v.s. gibi bahanelerle değil, ancak haklı olduğunun kabul edilmesi yoluyla serbest kalmak istediğini ve sadece bu şekilde greve son verebileceğini beyan etmiş ve hastahanede hazırlanan odasına girmeyip hapishaneye dönmüştür.

N. H. in bu son hareketi de gösteriyor ki, onun istediği bir tek şey vardır.

Ne bahasına olursa olsun suçsuz olduğunun kabul edilmesi ve bunun tatbik edilmesi...

Nazım Hikmeti kurtarınız

(Baştarafı 1. de)

Henüz vakit geçmeden her türlü demokratik hakkınızı kullanarak harekete geçiniz ve yapılacak her teşebbüsü destekleyiniz.

biz bir gençlik teşekkülü olarak Nâzım Hikmet'in cezasının infazı durduruluncaya kadar. mücadele edeceğimizi ve bu yolda girişilen her türlü teşebbüse bütün mevcudiyetimizle katılacağımızı ilân ederiz.

İstanbul Yüksek Tahsil Gençlik Derneği

Meşhur Amerikan şairi Joseph North'un Nazım Hikmet'e yazdığı şiirden bir parça:

«Yaşıyor mu?» diyoruz, biz Amerikalılar soruyoruz
Ve konsolos:
«bilmiyoruz» diyor «kendi hükumetinizden sorun»
Böyle diyorlar Nâzım,
Bir parçacık olsun, yüzleri kızarmadan
«Kendi hükûmetinizden sorun» diyorlar.
Bize söylemiyorlar, kardeşim
Evet demiyorlar,
«Yaşıyor mu?» diye soruyoruz
Hayır demiyorlar,
Hastasın, ölmek üzeresin, belki öldün,
Ya onlar? Onlar kuvvetlidirler.
Bizim B.29 larımız, demir tanklarımız, çelik mermilerimizle

Bizim atom enerjimizle kuvvetlidirler.
Kuvvet bu değil mi?
Öyleyse neden uzakta, bir Anadolu hastahanesinde yatan

Küçük bir insanın
Yaşayıp yaşamadığını söylemiyorlar?
Yoksa bir küçük insanın
Rocfeller Centerin kulelerinden
Daha büyük olmasından mı korkuyorlar?
Yoksa kardeşim, türkülerinden
Türkülerinin bu kuleleri yıkmasından mı
Korkuyorlar?

JOSEPH NORTH

Ceviz Ağacı ile Topal Yunus'un Hikayesi

Burda bir dostumuz var
Çerkesin
Kavak köyünden
Büyük kitaplar gibi
İçinde bir şeyler saklı
Akıllı adamlara
Ajans haberlerine
Ve bilmeceye meraklı
Adı : Yunus
Ateşimizi yakıp
Suyumuzu veriyor.
Ağaçlardan
Ve günlerden konuşuyoruz.
Her hâl ilerdedir.
Yaşanacak günlerin en güzelleri
Şimdilik
Sohbetimizre, kederi:
kesilip
satılmış
Bir ceviz ağacının...
Onu tanıyoruz.
Avlunun içinde
Kapının solundaydı.
Ve altı yaşında
Dalından düştü Yunus
Topallığı ondandır
Öküzler topalları sever
Çünkü topallar çok düşünür
Ve merhametlidirler,
Çünkü topallar ağır yürürler...
Öküzler topalları sever
Ceviz ağaçları sevmez topalları
Çünkü topallar sıçrayamaz yemişlere
Çünkü üzerlerine çıkıp
Silkelivemez dalları.
Ceviz ağaçları sevmez topalları..
Bir acayiptir muhabbet bahsi...
Mutlak kendini dereye atmaz
Sevilmiyenlerin hepsi
Yalnızlık koydukça koydu Yunusa;
El toprağında ter döker oldu.
Ceviz karanlıkta kaybolur sanıp
Uyuyamaz beklerdi sabaha kadar...
Yalnızlık umurunda değil cevizin,
Toprağın içinde gider kökleri
Dalları yukardan Yunusa bakar,
Cevizden konsol yaparlar.
Topal Yunus ne işe yarar
Zemheriler geldi barınamazsın
Cevizden konsol yaparlar...
Gayri daha fazla sürünemezsin.
Sat Yunus cevizini...
Yün yorgan değil bu, barınamazsın.
Cevizden konsol yaparlar.
Bir cansız ağaçtır yaranamazsın.
Sat Yunus cevizini
Varlılar varsıza dokur mu kilim
Vay cevizin hâli vay benim halim.
Zemheride kurtlar aç kalır
Cevizden konsol yaparlar
Türkün aklı geç gelir
Sat Yunus cevizini.
Deri çürür, et çürür, bir kemik, bir saç kalır
Cevizden konsol yaparlar...
Giden gider de yalnız ağaç mı kalır?
Sat Yunus cevizini
Varlılar varsıza dokurmu kilim
Vay cevizin hâli, vay benim hâlim.
Mekânsız kurda mekândı.
Cevizden konsol yaparlar.
Yarı ağaç yarı insandı.
Sat Yunus cevizini...
Cenaze çırçıplak kara uzandı.
Cevizden konsol yaparlar.
Kesildi dalları, dallar budandı.
Sat Yunus cevizini...
Varlılar varsıza dokurmu kilim.
Vay cevizin hâli vay benim hâlim.
İnsanların hünerleri çoktur.
İnsanlar
Sevilmeden sevmesini bilirler
Bir acayiptir muhabbet bahsi,
Bir acayiptir:
Ceviz ağacı ile topal
Yunus'un hikâyesi.
Cevizlerini eylülde döker
Yaprak yeşil durdurdu kasım'a kadar
Ve Çerkeş yolu üzerinden
sabah namazı ısınıp geldiği zaman
Kadınlardan önce uyanırdı dalları.
Güneşten gölgesi kain olurdu
Rüzgârda konuşurdu kendi kendine.
Her sabah altından geçerdi Yunus
.... Düşünmek:
Ne mukaddes bir iş
ne felâket
ne de bahtiyarlıktır.
Ve ölüm
Mutlaka varılıp dönülmiyen
Bir köydü Yunus için.
Cevizlerini eylülde döker
Yaprakları yeşil dururdu kasım'a kadar
Dalları yukardan Yunus'a bakar.
Yüksekti, genişti alabildiğine.
Gece altında oturdunmuydu
Yıldızları göremezdin...
................Gündüzleri yıldızların niye
söndüğünü
Dünyanın yuvarlak olduğunu
Ve güneşin etrafında döndüğünü
Bilmiyordu Yunus.
Bunları biz anlattık ona
Şaşıp kalmadı.
Cevizlerini eylülde döker
Yaprakları yeşil kalırdı kasım'a kadar
Üç kisi elele versen kütüğünü çeviremeznin
Her akşam altından geçerdi Yunus.
Çinli müslümanlara.
Burunları tek boynuz gergedanlara
Ve bir damla suda bir milyon mikroba
dair
Fikri yoktu Yunus'un.
Bunları bizden öğrendiği gün
hayret etmedi
.... Cevizlerini eylülde döker
Güneşte gölgesi kain olurdu.
Yaprakları yeşil dururdu kasım'a kadar
Bir gün ateşimizi yakıp
Verirken suyumuzu
— Biz hizmetkârınız
Sen efendimizsin dedik.
Şaşırıp kaldı Yunus.
..............Cevizlerini eylülde döker
Rüzgârda konuşurdu kendi kendine
Yüksekti genişti alabildiğine
Üç kişi elele versen
Kütüğünü çeviremezdin.
Gece altında oturdun muydu,
Yıldızları göremezdin.
Karanlık bir sudur üstünde akar.
Toprağın içinde gider kökleri
Dalları yukardan Yunusa bakar
—Köy işi zordur katiyen
Vücut ezilir bir defa
Toprağa çömelip
bak dört tarafa
Belâ hangi inde pusu kurmuş bilinir mi?
Mümkünü yok vurulursun...
Varmış belâ ciğerinden Yunusu...
— Biz hiç dünyada yaşamış değiliz.
Geldik,
Gidiyoruz öylesine...
Tevatür güzelmiş İstanbul şehri.
Varın görülmesi nasip olmadı...
Velâkin niye tiftiği yok
altmış haneden otuzunun?...
Tiftiği yoktu Yunusun...
— Attığın taş
dediğin kuşa vurmuyor.
Dünya trene bindi
Gayri dünya öküzün boynuzunda durmuyor.
Elimiz ayağımız öküz.
Çok zor olur öküzü satmak
yarı ölümdür yani
Öküz gittimi korkulursun.
Sattılar öküzünü Yunusun...
Herhâlde yolların sonu göründü,
Bu olan işleri akıl bilmez
Toprak sabuna döndü
kayar: insanın elinden.
Cümle mahlûkatın mekânı vardır
kurdun mekânı olmaz.
Toprağın elinden kaydımıydı
Bir mekânsız kurt olursun...
Kaydı toprağı elinden Yunusun...
Cevizlerini eylülde döker.
Yaprakları yeşil dururdu kasım'a kadar
Güneşte gölgesi kain olurdu
Yüksekti genişti alabildiğine.
Yunus durmadan
Yunus kaybettikçe onu
düşünür.
O bir şey isteyip bir şey sormadan
Rüzgârda konuşurdu kendi kendine...
Sabahın sahibi vardır.
Gün daima bulutlu kalmaz.
Her hâl ilerdedir.
Yaşanacakgünlerin
en güzelleri...
Şimdilik
Sohbetimizde, kederi:
kesilip
Satılmış
Bir ceviz ağacının..

Nâzım Hikmet

Büyük San'atkârı savunan Yüksek Tahsil Gençleri polisçe yakalandılar.

Dün «Herkesi kanun yoluna davet eden» mahiyette beyannameleri dağıtarak hakikatten bir türlü ayrılamıyanlar zorla, bu işten alı konulmuş ve kapatılmışlardır.